

Dominuojantis intelekto tipas ir palankiausi mokymosi būdai

Kiekvienas žmogus yra unikalus, todėl ir mokyti jį geriausiai sekasi būtent jo prigimtinių savybių nulemtu būdu. Intelektas – tai sugebėjimas mokyti ir išmokyti, susivokti naujose situacijose, atskleisti reiškinį ryšius. Kiekvieno žmogaus dominuojantis intelekto tipas (ar kelių jų kombinacija) sąlygoja jam tinkamų mokymosi būdų įvairovę. Nustatant, koks intelekto tipas dominuoja, galite naudotis pateiktu klausimynu. **Įvertinkite kiekvieną teiginį balais nuo 0 iki 5 (0 – teiginys visai jums netinka, 5 – labai tinka).**

1.	Nuolatos vienu metu dirbu kelis darbus	
2.	Nesunkiai prisimenu ir atkuriu scenas vaizduotėje	
3.	Mano žodynas yra turtingas, o kalba – raiški	
4.	Man patinka užsirašinėti	
5.	Turiu gerą pusiausvyros jausmą, man patinka judėti	
6.	Gerai save pažįstu ir žinau, kodėl elgiuosi būtent taip, o ne kitaip	
7.	Man patinka veikla bendruomenėje ir socialiniai įvykiai	
8.	Aš daug išmoku iš pokalbių, paskaitų, klausydamasis kitų	
9.	Man sekasi dirbti konkretų darbą su daiktais	
10.	Klausydamasis muzikos patiriu nuotaikų pokyčius	
11.	Man patinka dėlionės, kryžiažodžiai, loginės užduotys	
12.	Man patinka garsiai mąstyti, kalbėti apie problemas, klausinėti	
13.	Aš įsimenu įvairius dalykus ritmiškai juos kartodamas	
14.	Mokantis man labai svarbios vaizdinės priemonės	
15.	Esu jautrus mane supančių žmonių nuotaikoms ir jausmams	
16.	Aš geriau išmoku, kai viską turiu padaryti pats	
17.	Aš susidarau darbų sąrašą ir stengiuosi jį laikyti	
18.	Prieš mokydamasis apie ką nors, turiu pats tai pamatyti	
19.	Mėgstu apmąstyti problemas vaikščiodamas ar judėdamas	
20.	Galiu paaiškinti sudėtingus dalykus	
21.	Gerai orientuojuosi erdvėje	
22.	Turiu prigimtinių gabumų įtikinti draugus	
23.	Lengvai prisimenu dainų žodžius	
24.	Galiu išardyti daiktus ir nesunkiai juos surinkti	
25.	Man patinka žaidimai, įtraukiantys kitus žmones	
26.	Dirbu ir mąstau atsiskyres tyloje	
27.	Galiu išskirti muzikinio instrumento garsus sudėtingame kūrinyje	
28.	Galiu pastebėti pavyzdžius, elgesio modelius konkrečioje patirtyje	
29.	Komandoje aš bendradarbiauju ir prisidedu prie kitų idėjų	
30.	Esu atidus ir dažnai randu kitų pametus daiktus	
31.	Esu nenustygstantis vietoje	
32.	Dirbant ir mokantis man patinka nepriklausomybė	
33.	Man patinka muzikuoti	
34.	Turiu gabumų spręsti matematinės problemas	
35.	Esu nepriklausomas mąstytojas ir pažįstu savo paties protą	

Vertinimas:

Intelektas	teiginiai	bendras balas
Tarpasmeninis	7, 15, 22, 25, 29	
Vidinis	6, 18, 26, 32, 35	
Verbalinis	3, 4, 8, 12, 20	
Loginis – matematinis	1, 11, 17, 28, 34	
Erdvinis	2, 14, 21, 24, 30	
Kinestezinis	5, 9, 16, 19, 31	
Muzikinis	10, 13, 23, 27, 33	

- **Tarpasmeninis (socialinis) intelektas** – tai gebėjimas įvairiais būdais bendrauti su kitais sudėtingoje socialinėje aplinkoje.
- **Vidinis (asmeninis) intelektas** – tai gebėjimas pažinti save, paaiškinti savo ir kitų žmonių mintis, jausmus, emocijas, nusipiešti tikslų savo psichologinį portretą, ieškoti atsakymų į būties klausimus.
- **Verbalinis intelektas** – tai jautrumas žodžių prasmei, jų tvarkai sakinyje. Žmonės su išvystytu verbaliu intelektu lengvai suvokia ir įsisavina žodinę informaciją, gali fiksuoti įvairius kalbos niuansus, stilių bei atpažinti kalboje išreikštą nuotaiką.
- **Loginis – matematinis** intelektas – gebėjimas manipuliuoti abstrakčiais simboliais, gerai spręsti loginius galvosūkius, ieškoti priežasties ir pasekmės ryšių.
- **Erdvinis intelektas** – tai gebėjimas gerai manevruoti erdveje, konstruoti ar įsivaizduoti trimačius objektus bei jų projekcijas, interpretuoti diagramas, žemėlapius ir kt.
- **Kinestezinis intelektas** – tai tobulas savo kūno suvokimas ir valdymas, gebėjimas tyrinėti liečiant, judant.
- **Muzikinis intelektas** – tai gebėjimas jautriai reaguoti į besikeičiančius garsus, išskirti instrumento skambesį melodijoje, mėgautis improvizuojant ir žaidžiant su muzikos garsais. Muzikinio intelekto apraiškų pavyzdžiai – Mocarto ir kitų didžiųjų kompozitorių genialumas.

Kaip mokytis, jei dominuoja vienas ar kitas intelekto tipas?

Jei dominuoja **tarpasmeninis (socialinis)** intelektas, žmogus lengvai užmezga kontaktą ir bendrauja su žmonėmis, gerai derasi, suvokia kito žmogaus ketinimus, mėgsta būti draugijoje, turi daug pažįstamų. Jam patinka grupinė veikla. Jis dažnai tarpininkauja sprendžiant konfliktus, domisi socialinėmis situacijomis. Tarpasmeninis (socialinis) intelektas panaudojamas, kai mokomasi bendradarbiaujant su grupės nariais, diskutuojama mokomojo dalyko klausimais. Siekiant plėtoti tarpasmeninį (socialinį) intelektą, reikia atlikti įvairias užduotis kartu su komandos nariais (ypač tinka projekcinė veikla), praktikuoti bendravimo pertraukėles, kurti situacijas, kuriose būtina užmegzti kontaktus su nepažįstamais žmonėmis, padėti kartu besimokantiems.

Jei dominuoja **vidinis (asmeninis)** intelektas, žmogui būdingas jautrumas savo vertybėms, savo jausmų, pranašumų ir trūkumų pažinimas, puikus savęs, savojo tikslo suvokimo pojūtis, intucija, vidinė motyvacija, polinkis į savianalizę bei individualizmas. Mokydamasis toks žmogus turėtų atrasti studijuojamo dalyko svarbą vidiniam tobulėjimui, emocionaliai įsijausti, skirti laiko savirefleksijai, rašyti mokymosi dienoraštį, mokytis savarankiškai, kai tik tai įmanoma. Vidinis (asmeninis) intelektas plėtojamas savo jausmus ir nuojautas aprašant dienoraštyje, studijuojant savarankiškai, dažniau elgiantis kitaip nei visi.

Jei dominuoja **verbalinis** intelektas, žmogus lengviausiai priima ir įsisavina žodinę informaciją, gali fiksuoti įvairius kalbos niuansus, stilių bei atpažinti kalboje išreikštą nuotaiką. Toks žmogus labai sklandžia kalba reiškia mintis, jo žodynas yra turtingas, jis mėgsta skaityti, jam patinka rašyti bei žaisti žodžių žaidimus. Mokantis tokiems žmonėms patariama naudoti daugiau rašytinės ir šnekamosios kalbos pratimų, skaityti knygas, užsirašinėti kylančias mintis, aiškinti savo idėjas kitiems. Verbalinį intelektą galima plėtoti, pasakojant įvairias istorijas, žaidžiant žodžių žaidimus, atliekant žodyno turtinimo pratimus, sprendžiant rebusus ir kryžiažodžius, dalyvaujant debatuose bei diskutuojant.

Jei dominuoja **loginis - matematinis** intelektas, žmogus geba išvelgti įvairių reiškinų loginę struktūrą, mėgsta tikslumą, jam patinka abstrakčiai mąstyti, skaičiuoti, jis mėgsta dirbti kompiuteriu. Toks žmogus žavisi gerai organizuota veikla. Mokantis loginis - matematinis intelektas naudojamas grupuojant užduotis logine, tvarkinga seka, atsekant ryšius tarp mokomosios medžiagos dalių. Loginį - matematinį intelektą galima plėtoti žaidžiant matematinis žaidimus, analizuojant ir interpretuojant duomenis, kompiuteriu braižant diagramas, schemas ir kt., įvairias veiklas atliekant nuosekliai, žingsnis po žingsnio.

Jei dominuoja **erdvinis** intelektas, žmogui būdingas mąstymas vaizdais, jis jaučia visumą, gerai piešia, tapo, lipdo, lengvai skaito žemėlapius, schemas, diagramas, turi gerą vaizdinę atmintį, ypatingai tiksliai skiria spalvas. Mokantis erdvinis intelektas naudojamas, kuomet žiūrimi mokomieji filmai, skaidruolės, modeliai, analizuojamos schemas, diagramos, plakatai, braižomi minčių žemėlapiai. Siekiant plėtoti erdvinį intelektą, patariama kurti simbolius, piešti diagramas ir žemėlapius, integruoti dailę su kitomis disciplinomis, žiūrėti ir kurti filmus, naudoti periferinius simbolius (įvairius ženklus ir plakatus ant sienų), keisti sėdėjimo vietas klasėje, spalvomis išryškinti esminius dalykus.

Jei dominuoja **kinestezinis** intelektas, žmogus itin gerai jaučia savo kūną, jo puikūs refleksai, jis greitai išmoka naują judesį, pastebi judančius objektus, mėgsta liesti ir dažniausiai yra auksinių rankų meistras. Tokiems žmonėms patinka vaidinti, jie yra jautrus fizinei aplinkai, atsimesna tai, kame realiai dalyvavo, o ne tai, ką girdėjo ar tik matė. Mokymosi procese kinestezinis intelektas taikomas žaidžiant judrius dalykinius žaidimus, kuriant vaidybines situacijas,

dažnai darant pertraukėles, nuolat keičiant sėdėjimo vietą. Mokomąją medžiagą patariama kartoti bėgant, einant ar pan. Labai gerai mokantis naudoti modelius, konstruoti iš lego kaladėlių ir kitokių detalių, tiesiog spragsėti pirštais, ploti delnais, šokinėti, lipti ir pan.

Jei dominuoja *muzikinis* intelektas, žmogus yra jautrus balso tonui, tembrui ir ritmui, emocinei muzikos jėgai, gali būti labai dvasingas. Mokantis tokiems žmonėms patariama kurti savo daineles, susijusias su mokomąja medžiaga, naudoti muziką kaip atsipalaidavimo ir vaizduotės skatinimo priemonę. Muzikinį intelektą galima plėtoti grojant įvairiais muzikos instrumentais, dainuojant, mokantis barokinės muzikos fone, integruojant muziką į kitas disciplinas, kuriant muziką kompiuteriu.